

महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग

अधिसंख्य सहायक जिल्हाधिकारी, परिवीक्षाधीन उप जिल्हाधिकारी व परिवीक्षाधीन
तहसीलदार / परिवीक्षाधीन नायब तहसीलदार यांच्याकरिता विभागीय परीक्षा

मुंबई, सोमवार, दिनांक २२ एप्रिल २०१९

[वेळ : सकाळी १०-०० ते दुपारी १-००]

(एकूण गुण-१००)

पेपर क्रमांक १

महाराष्ट्र लॅण्ड रेव्हिन्यू कोड, १९६६ व रुल्स वगैरे

(पुस्तकांशिवाय)

- सूचना.—(१) कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.
- (२) प्रत्येक प्रश्नाचे गुण समासात दर्शविलेले आहेत.
- (३) उत्तरपुस्तिकेच्या आतील भागात कोठेही उमेदवाराने बैठक क्रमांक, स्वतःचे किंवा इतरांचे नाव, पत्ता किंवा आपली ओळख देणारे चिन्ह नमूद करू नये अन्यथा तो शिक्षेस पात्र ठरेल.
- (४) उमेदवाराने प्रत्येक प्रश्नातील उपप्रश्नांची उत्तरे एकत्र सोडवावयाची आहेत. प्रश्नातील एक उपप्रश्न एकीकडे व दुसरा दुसरीकडे (काही पृष्ठे सोडून वा अन्य प्रश्न सोडवून तदनंतर) सोडवल्यास दुसरा दुर्लक्षित केला जाईल.
- (५) प्रश्नांची उत्तरे मराठी वा इंग्रजी एकाच भाषेत लिहावयाची आहेत.

१. खालील व्याख्या लिहा (कोणत्याही पाच) :—

गुण

२०

- (अ) महसूल अधिकारी
(ब) वरिष्ठधारक
(क) इनाम
(ड) हद्दीची निशाणी
(इ) जमीन महसूल
(फ) मळईची जमीन.

२. टिपा लिहा (कोणत्याही चार) :—

२०

- (अ) जमीनधारण करणाऱ्या व्यक्तींचे वर्ग
(ब) नाममात्र बोलीवर खरेदी
(क) फेरफार नोंदवही
(ड) निस्तार पत्रक
(इ) बेकायदेशीररित्या जमीन कब्जात ठेवणाऱ्या व्यक्तीस निष्कासित करण्याची कार्यपद्धती.

३. इतर व्यक्तींच्या मालकीच्या जमिनीतून पाण्याचे पाट (water course) काढण्याची परवानगी देण्याची महाराष्ट्र जमीन महसूल संहिता, १९६६ मधील कार्यपद्धती स्पष्ट करा.

२०

४. महाराष्ट्र जमीन महसूल संहिता, १९६६ मधील महाराष्ट्र महसूल न्यायाधिकरणाची अधिकारिता स्पष्ट करा. २०
५. विभाजन म्हणजे काय ? जमिनीचे विभाजन करणाऱ्याची कार्यपद्धती स्पष्ट करा. २०
६. महाराष्ट्र जमीन महसूल संहिता, १९६६ नुसार शासनाकडे निहित असलेल्या जमिनीवरील अतिक्रमणे दूर करणे व त्यासाठी विहित केलेली शास्ती, कार्यपद्धती स्पष्ट करा. २०

MAHARASHTRA PUBLIC SERVICE COMMISSION

**DEPARTMENTAL EXAMINATION FOR SUPERNUMERARY ASSISTANT
COLLECTORS, PROBATIONARY DEPUTY COLLECTORS AND
PROBATIONARY TAHSILDARS / PROBATIONARY NAIB TAHSILDARS**

MUMBAI, MONDAY, 22ND APRIL 2019

[TIME—10-00 A.M. TO 1-00 P.M.]

(FULL MARKS—100)

PAPER I

**THE MAHARASHTRA LAND REVENUE CODE, 1966
AND RULES THEREUNDER**

(Without Books)

- N.B.*—(1) Answer any *five* questions.
 (2) *Marks* for each question are indicated in the margin.
 (3) Candidate should not write roll number, any name (including his/her own), signature, address or any indication of his/her identity anywhere inside the answer book otherwise he/she will be penalised.
 (4) Candidates are expected to answer all the sub-questions of a question together, if sub-question of a question is attempted elsewhere (after leaving a few pages or after attempting another question) the later sub-question shall be overlooked.
 (5) Answers are to be written in one language only either in *Marathi* or in *English*.

	Marks
1. Explain in brief (any <i>five</i>) :—	20
(a) Revenue Officer	
(b) Superior Holder	
(c) Inam	
(d) Boundary Marks	
(e) Land Revenue	
(f) Alluvial Land.	
2. Write notes (any <i>four</i>) :—	20
(a) Classes of person holding land	
(b) Purchase on nominal bid	
(c) Register of mutations	
(d) Nistar Patrak	
(e) Procedure regarding eviction of person wrongfully in possession of land.	
3. What is the procedure under Maharashtra Land Revenue Code, 1966 regarding permission for construction of water course through the lands belonging to other persons.	20

[*Turn over*

	Marks
4. Describe or explain the Jurisdiction of Maharashtra Revenue Tribunal embodied in Maharashtra Land Revenue Code, 1966.	20
5. What is Partition ? Explain the procedure of Land Partition.	20
6. Explain the procedure regarding removal of encroachments on lands vesting in Government and provisions for penalty as per Maharashtra Land Revenue Code, 1966.	20

महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग

अधिसंख्य सहायक जिल्हाधिकारी, परिवीक्षाधीन उप जिल्हाधिकारी व परिवीक्षाधीन
तहसीलदार / परिवीक्षाधीन नायब तहसीलदार यांच्याकरिता विभागीय परीक्षा

मुंबई, सोमवार, दिनांक २२ एप्रिल २०१९

[वेळ : दुपारी २-३० ते सायं. ५-३०]

(एकूण गुण-१००)

पेपर क्रमांक २

महाराष्ट्र लॅण्ड अॅण्ड रेव्हेंयू मॅन्युअल, व्हॉल्युम दोन व तीन, इत्यादी

(पुस्तकांसह)

- सूचना.**—(१) उत्तरपुस्तिकेच्या आतील भागात कोठेही उमेदवाराने बैठक क्रमांक, स्वतःचे किंवा इतरांचे नाव, पत्ता किंवा आपली ओळख देणारे चिन्ह नमूद करू नये अन्यथा तो शिक्षेस पात्र ठरेल.
- (२) उमेदवाराने प्रत्येक प्रश्नातील उपप्रश्नांची उत्तरे एकत्र सोडवावयाची आहेत. प्रश्नातील एक उपप्रश्न एकीकडे व दुसरा दुसरीकडे (काही पृष्ठे सोडून वा अन्य प्रश्न सोडवून तदनंतर) सोडवल्यास दुसरा दुर्लक्षित केला जाईल.
- (३) प्रश्नांची उत्तरे मराठी वा इंग्रजी एकाच भाषेत लिहावयाची आहेत.
- (४) कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

	गुण
१. जमिनीच्या वापराचे एका प्रयोजनातून दुसऱ्या प्रयोजनात रूपांतर करण्याबाबत महाराष्ट्र जमीन महसूल अधिनियम, १९६६ च्या कलम ४२ व सुधारणा कलम ४२ अ च्या तरतुदी विस्ताराने लिहा.	२०
२. महाराष्ट्र जमीन महसूल अधिनियम, १९६६ अंतर्गत कलम ८५ अन्वये धारण जमिनीच्या विभाजनाची कार्यपद्धती विशद करा.	२०
३. पैसेवारी (आणेवारी) निश्चित करण्याची कार्यपद्धती लिहा.	२०
४. सरकारी जमिनीची विल्हेवाट लावणे याबाबत तरतुदी स्पष्ट करा.	२०
५. टिपा लिहा :—	२०
(अ) मळईची जमीन व पाण्याने वाहून गेलेली जमीन	
(ब) स्वयंनिर्देशक फायली	
(क) महसुली प्रकरणांची नोंदणी	
(ड) 'अ' व 'ब' फायली.	
६. महसुली अभिलेखाची नोंदणी व विल्हेवाट यावर निबंध लिहा.	२०

MAHARASHTRA PUBLIC SERVICE COMMISSION

**DEPARTMENTAL EXAMINATION FOR SUPERNUMERARY ASSISTANT
COLLECTORS, PROBATIONARY DEPUTY COLLECTORS AND
PROBATIONARY TAHSILDARS / PROBATIONARY NAIB TAHSILDARS**

MUMBAI, MONDAY, 22ND APRIL 2019

[TIME—2-30 P.M. TO 5-30 P.M.]

(FULL MARKS—100)

PAPER II

**THE MAHARASHTRA LAND AND REVENUE MANUAL,
VOLUME II AND III, ETC.**

(*With Books*)

- N.B.*—(1) Candidate should not write roll number, any name (including his/her own), signature, address or any indication of his/her identity anywhere inside the answer book otherwise he/she will be penalised.
- (2) Candidates are expected to answer all the sub-questions of a question together, if sub-question of a question is attempted elsewhere (after leaving a few pages or after attempting another question) the later sub-question shall be overlooked.
- (3) Answers are to be written in one language only either in *English* or in *Marathi*.
- (4) Attempt any *five* questions.

	Marks
1. Write in detail provisions of sec. 42 and amended sec. 42A of Maharashtra Land Revenue Code, 1966 regarding change of use of Land from one purpose to another.	20
2. Describe the procedure for partition of Agriculture Land holding under section 85 of Maharashtra Land Revenue Code, 1966.	20
3. Describe procedure for fixation of Paisewari (Annewari).	20
4. Explain provisions for Disposal of Government Land.	20
5. Write short notes :—	20
(a) Alluvial Land and Diluvial Land	
(b) Self Indexing Files	
(c) Registration of Revenue Matters	
(d) 'A' and 'B' Files.	
6. Write an essay on Registration and Elimination of Revenue Records.	20

महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग

अधिसंख्य सहायक जिल्हाधिकारी, परिवीक्षाधीन उप जिल्हाधिकारी व परिवीक्षाधीन
तहसीलदार / परिवीक्षाधीन नायब तहसीलदार यांच्याकरिता विभागीय परीक्षा

मुंबई, मंगळवार, दिनांक २३ एप्रिल २०१९

[वेळ : सकाळी १०-०० ते दुपारी १-००]

(एकूण गुण-१००)

पेपर क्रमांक ३

महाराष्ट्र जमीन आणि महसूल संहिता खंड ४ व ५, इत्यादी

(पुस्तकांसह)

- सूचना.**—(१) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
(२) प्रत्येक प्रश्नाचे गुण त्याच्यासमोर दर्शविलेले आहेत.
(३) पुस्तकातील मजकूर जसाच्या तसा उतरवल्यास, गुण कमी दिले जातील.
(४) उत्तरपुस्तिकेच्या आतील भागात कोठेही उमेदवाराने बैठक क्रमांक, स्वतःचे किंवा इतरांचे नाव, पत्ता किंवा आपली ओळख देणारे चिन्ह नमूद करू नये अन्यथा तो शिक्षेस पात्र ठरेल.
(५) उमेदवाराने प्रत्येक प्रश्नातील उपप्रश्नांची उत्तरे एकत्र सोडवावयाची आहेत. प्रश्नातील एक उपप्रश्न एकीकडे व दुसरा दुसरीकडे (काही पृष्ठे सोडून वा अन्य प्रश्न सोडवून तदनंतर) सोडवल्यास दुसरा दुर्लक्षित केला जाईल.
(६) प्रश्नांची उत्तरे मराठी वा इंग्रजी एकाच भाषेत लिहावयाची आहेत.

	गुण
१. मंडल अधिकारी / मंडल निरीक्षक यांची सर्वसाधारण कर्तव्ये विशद करा.	१०
२. जमीन महसुलाच्या थकबाकीच्या वसुलीची कार्यपद्धती विशद करा.	१०
३. नवीन अधिकार अभिलेख तयार करणे व अधिकार अभिलेख पुन्हा लिहिण्याची कार्यपद्धती विशद करा.	१०
४. फेरफाराच्या नोंदवहीतील नोंदी प्रमाणित करण्याकरिता व विवादाचा निर्णय करण्याकरिता अनुसरावयाची कार्यपद्धती विशद करा.	१०
५. हिंदू उत्तराधिकारी अधिनियम, १९५६ मधील अधिकार अभिलेख व्यवस्थित ठेवण्याचे कामाशी संबंधित असलेल्या महत्त्वाच्या तरतुदी लिहा.	१०
६. अधिकार अभिलेखातील नोंदी (गाव नमुना नं. ७, ७-अ व १२) जतन करण्याबाबतची कार्यपद्धती लिहा.	१०
७. पर्जन्यमान नोंदवही व त्यामध्ये घेण्यात येणाऱ्या नोंदीबाबत सविस्तर माहिती लिहा.	१०
८. तालुका नमुना नोंदवही-२ बाबत सविस्तर माहिती लिहा.	१०
९. टिपा लिहा (गुण प्रत्येकी ५) :-	२०
(अ) अधिकृत सीमा चिन्हे व भूमापन चिन्हे	
(ब) गाव नमुना एक	
(क) गाव नमुना सहा-क	
(ड) कुळवहिवाट नोंदवही.	

MAHARASHTRA PUBLIC SERVICE COMMISSION

**DEPARTMENTAL EXAMINATION FOR SUPERNUMERARY ASSISTANT
COLLECTORS, PROBATIONARY DEPUTY COLLECTORS AND
PROBATIONARY TAHSILDARS / PROBATIONARY NAIB TAHSILDARS.**

MUMBAI, TUESDAY, 23RD APRIL 2019

[TIME—10-00 A.M. TO 1-00 P.M.]

(FULL MARKS—100)

PAPER III

**THE MAHARASHTRA LAND AND REVENUE MANUAL
VOLUME IV AND V, ETC.**

(With Books)

- N.B.*—(1) All questions are *compulsory*.
 (2) *Marks* for each question have been indicated in the margin.
 (3) Indiscriminate copying of an authority will be discounted.
 (4) Candidate should not write roll number, any name (including his/her own), signature, address or any indication of his/her identity anywhere inside the answer book otherwise he/she will be penalised.
 (5) Candidates are expected to answer all the sub-questions of a question together. If sub-question of a question is attempted elsewhere (after leaving a few pages or after attempting another question) the later sub-question shall be overlooked.
 (6) Answers are to be written in one language only either in *Marathi* or in *English*.

	Marks
1. Explain the duties of Circle Officer / Circle Inspector.	10
2. Explain the process of recovery of arrears of Land Revenue.	10
3. Explain the procedure of preparation of new records of rights and rewriting of record of rights.	10
4. Explain the procedure to be followed for certifying entries in register of mutations and deciding disputes.	10
5. Explain important provisions of Hindu Succession Act, 1956 relating to work of maintenance of record of rights.	10
6. Explain the procedure to write and maintain records of rights (Village Form 7, 7-A and 12).	10
7. Explain in detail about Rainfall Register and how to make entries in the same.	10
8. Explain in detail about Taluka Form No. 2.	10
9. Write short notes (5 marks each) :—	20
(a) Authorized Boundary Marks and Survey Marks	
(b) Village Form 1	
(c) Village Form 6-C	
(d) Register of Tenancies.	

महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग

अधिसंख्य सहायक जिल्हाधिकारी, परिवीक्षाधीन उप जिल्हाधिकारी व परिवीक्षाधीन
तहसीलदार / परिवीक्षाधीन नायब तहसीलदार यांच्याकरिता विभागीय परीक्षा

मुंबई, मंगळवार, दिनांक २३ एप्रिल २०१९

[वेळ : दुपारी २-३० ते सायं. ५-३०]

(एकूण गुण-१००)

पेपर क्रमांक ४

भाग-एक (तीन विभागांना सामायिक)

भूमी संपादन, पुनर्वसन व पुनर्स्थापना करताना वाजवी भरपाई मिळण्याचा व पारदर्शकतेचा हक्क
अधिनियम, २०१३, मुंबई जमिनीचे तुकडे पाडण्यास प्रतिबंध करण्याबाबत व त्यांचे एकत्रीकरण
अधिनियम वगैरे आणि त्याखालील नियम.

भाग-दोन (प्रत्येक विभागांना वेगळा)

कोकण, नाशिक आणि पुणे विभाग

मुंबई कुळवहिवाट व शेतजमीन अधिनियम, १९४८ आणि त्याखालील नियम

नागपूर आणि अमरावती विभाग

मुंबई कुळवहिवाट व शेतजमीन (विदर्भ क्षेत्र) अधिनियम, १९५८ आणि त्याखालील नियम

औरंगाबाद विभाग

हैद्राबाद कुळवहिवाट व शेतजमीन अधिनियम, १९५० आणि त्याखालील नियम

(पुस्तकांसह)

सूचना.—(१) सर्व प्रश्न सोडवा.

- (२) प्रत्येक प्रश्नाचे गुण त्या प्रश्नासमोर समासात दर्शविण्यात आले आहेत.
- (३) पुस्तकातून सरसकट नक्कल केल्यास गुण कमी केले जातील.
- (४) उत्तरपुस्तिकेच्या आतील भागात कोठेही उमेदवाराने बैठक क्रमांक, स्वतःचे किंवा इतरांचे नाव, पत्ता किंवा आपली ओळख देणारे चिन्ह नमूद करू नये अन्यथा तो शिक्षेस पात्र ठरेल.
- (५) उमेदवाराने प्रत्येक प्रश्नातील उपप्रश्नांची उत्तरे एकत्र सोडवावयाची आहेत. प्रश्नातील एक उपप्रश्न एकीकडे व दुसरा दुसरीकडे (काही पृष्ठे सोडून वा अन्य प्रश्न सोडवून तदनंतर) सोडवल्यास दुसरा दुर्लक्षित केला जाईल.
- (६) प्रश्नांची उत्तरे मराठी वा इंग्रजी एकाच भाषेत लिहावयाची आहेत.

भाग-एक

गुण

१. भूमी संपादन, पुनर्वसन व पुनर्वसाहत करताना उचित भरपाई मिळण्याचा आणि पारदर्शकतेचा हक्क अधिनियम, २०१३ अन्वये जिल्हाधिकाऱ्यांकडून बाधित कुटुंबासाठी पुनर्वसन व पुनर्वसाहत निवाडा, तसेच पहिल्या अनुसूचीमध्ये ज्यांच्यासाठी तरतूद केली आहे, त्याशिवाय सर्व बाधित कुटुंबासाठी (ज्याची उपजीविका प्रामुख्याने संपादन केलेल्या जमिनीवर आहे असे जमीन मालक व कुटुंब या दोन्हीसाठी) पुनर्वसन व पुनर्वसाहत हक्कदारीचे घटक याबाबतच्या तरतुदी विशद करा.

२०

२. महाराष्ट्र अनुसूचित जमातींना जमिनी प्रत्यार्पित करण्यासाठी अधिनियम, १९७४ मधील अपील व पुनरीक्षण विषयक तरतुदी विशद करा. १०
३. मुंबई करमणूक कर शुल्क अधिनियम, १९२३ अन्वये राज्य शासनाद्वारे धर्मादाय किंवा शैक्षणिक प्रयोजनासाठी करमणूक करातून सूट देण्याबाबतची तरतूद विशद करा. १५
४. मुंबई जमिनीचे तुकडे पाडण्यास प्रतिबंध करण्याबाबत व त्यांचे एकत्रीकरण अधिनियम, १९४७ अन्वये जमिनीच्या विभागीयवरील निर्बंधाबाबतच्या तरतुदी स्पष्ट करा. १५
५. थोडक्यात टिपा लिहा (कोणत्याही चार) :— २०
- (अ) कमाल क्षेत्र
- (ब) झाडे लावण्याबाबत आदेश देण्याचे वृक्ष अधिकाऱ्याचे अधिकार
- (क) मामलतदार न्यायालय अधिनियमा अन्वये वादपत्रातील मजकूर
- (ड) अतिरिक्त जमिनीचे विवरणे सादर करणे.
- (इ) जिल्हाधिकार्याने भूमी संपादन अधिनियम, २०१३ अन्वये जमिनीचे बाजारमूल्य निर्धारित करणे.

भाग-दोन

६. मुंबई कुळवहिवाट व शेतजमीन अधिनियम, १९४८ अन्वये स्थानिक प्राधिकरणे व विद्यापीठे यांच्या मालकीच्या व विश्वस्त व्यवस्थेखाली असलेल्या जमिनींना विवक्षित तरतुदीपासून माफीबाबतच्या तरतुदी स्पष्ट करा. २०

किंवा

मुंबई कुळवहिवाट व शेतजमीन (विदर्भ क्षेत्र) अधिनियम, १९५८ चे तरतुदीनुसार कूळ म्हणून मानावयाच्या व्यक्ती कोण असतात ? तसेच या अधिनियमाच्या प्रयोजनाकरिता तहसीलदाराने पार पाडावयाची कर्तव्ये व कार्य स्पष्ट करा.

किंवा

हैद्राबाद कुळवहिवाट आणि शेतजमीन अधिनियम, १९५० अन्वये संरक्षित कूळ म्हणजे काय ? जमीन खरेदी करण्याचे संरक्षित कुळांचे अधिकार थोडक्यात विशद करा.

MAHARASHTRA PUBLIC SERVICE COMMISSION

**DEPARTMENTAL EXAMINATION FOR SUPERNUMERARY ASSISTANT
COLLECTORS, PROBATIONARY DEPUTY COLLECTORS AND
PROBATIONARY TAHSILDARS / PROBATIONARY NAIB TAHSILDARS**

MUMBAI, TUESDAY, 23RD APRIL 2019

[TIME—2-30 P.M. TO 5-30 P.M.]

(FULL MARKS—100)

PAPER IV

PART-I (Common For Three Regions)

**The Right to Fair Compensation and Transparency in
Land Acquisition, Rehabilitation and Resettlement Act, 2013,
The Maharashtra Prevention of Fragmentation and
Consolidation of Holdings Act, etc. and Rules thereunder.**

PART-II (Separate For Each Region)

KONKAN, NASHIK AND PUNE DIVISIONS

**The Bombay Tenancy and Agricultural Lands Act, 1948
(Bom. LXVII of 1948) and Rules thereunder.**

NAGPUR AND AMRAVATI DIVISIONS

**The Bombay Tenancy and Agricultural Lands (Vidarbha
Region) Act, 1958, (Bom. Act No. XCIX of 1958) and Rules
thereunder.**

AURANGABAD DIVISION

**The Hyderabad Tenancy and Agricultural Lands Act, 1950
(Hyderabad Act No. XXI of 1950).**

(with books)

- N.B.*—(1) All questions are *compulsory*.
(2) Marks for each question have been indicated in the right margin.
(3) Indiscriminate copying of an authority will be discounted.
(4) Candidate should not write roll number, any name (including his/her own), signature, address or any indication of his/her identity anywhere inside the answer book otherwise he/she will be penalised.
(5) Candidates are expected to answer all the sub-questions of a question together, if sub-question of a question is attempted elsewhere (after leaving a few pages or after attempting another question) the later sub-question shall be overlooked.
(6) Answers are to be written in one language only either in *Marathi* or in *English*.

Part-I

Marks

1. Explain the provision regarding Rehabilitation and Resettlement Award for affected families by Collector, and Elements of Rehabilitation and Resettlement for all the affected families (Both land owners and the families whose livelihood is primarily dependent on land acquired) in addition to those provided in the first Schedule, under Right to Fair Compensation and Transparency in Land Acquisition, Rehabilitation and Resettlement Act, 2013.	20

[Turn Over

2.	Explain the provision regarding Appeal and Revision under, The Maharashtra Restoration of Lands to Schedule Tribes Act, 1974.	10
3.	Explain the provision regarding exemption of Entertainment Duty for Charitable and Educational purposes by State Government under The Bombay Entertainment Duty Act, 1923.	15
4.	Explain the provision regarding Restriction on Partition of Land under The Bombay Prevention of Fragmentation and Consolidation of Holdings Act, 1947.	15
5.	Write short notes on (any <i>four</i>) :—
(a) Ceiling Area
(b) Power of Tree Officer to order Planting of trees.
(c) Contents of Complaint under the Mamlatdar's Court Act.
(d) Submission of Returns for Surplus Lands.
(e) Determination of Market Value of Land by Collector under the Land Acquisition Act of 2013.	20

Part-II

6.	Explain the provision regarding Exemption from certain Provisions of land of local authorities, Universities and Trusts under The Bombay Tenancy and Agricultural Land Act, 1948.	20

OR

Explain the provision regarding persons deemed to be tenants, and for the purpose of this Act the Duties and Functions of Tahsildar under The Bombay Tenancy and Agricultural Land (Vidarbha Region) Act, 1958.

OR

Who is protected tenant? and Explain briefly their Rights to purchase land under The Hyderabad Tenancy and Agricultural Lands Act, 1950.

महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग

अधिसंख्य सहायक जिल्हाधिकारी, परिवीक्षाधीन उप जिल्हाधिकारी व परिवीक्षाधीन
तहसीलदार / परिवीक्षाधीन नायब तहसीलदार यांच्याकरिता विभागीय परीक्षा

मुंबई, बुधवार, दिनांक २४ एप्रिल २०१९

[वेळ : सकाळी १०-०० ते दुपारी १-००]

(एकूण गुण-१००)

पेपर क्रमांक ५

महाराष्ट्र पोलीस अधिनियम, महाराष्ट्र ग्राम पोलीस अधिनियम, फौजदारी प्रक्रिया संहिता, १९७३;
शस्त्र अधिनियम, १९५९; उच्च न्यायालय फौजदारी नियमपुस्तिका, इत्यादी

(पुस्तकांसह)

- सूचना.**—(१) उत्तरपुस्तिकेच्या आतील भागात कोठेही उमेदवाराने बैठक क्रमांक, स्वतःचे किंवा इतरांचे नाव, पत्ता किंवा आपली ओळख देणारे चिन्ह नमूद करू नये अन्यथा तो शिक्षेस पात्र ठरेल.
- (२) उमेदवाराने प्रत्येक प्रश्नातील उपप्रश्नांची उत्तरे एकत्र सोडवावयाची आहेत. प्रश्नातील एक उपप्रश्न एकीकडे व दुसरा दुसरीकडे (काही पृष्ठे सोडून वा अन्य प्रश्न सोडवून तदनंतर) सोडवल्यास दुसरा दुर्लक्षित केला जाईल.
- (३) प्रश्नांची उत्तरे मराठी वा इंग्रजी एकाच भाषेत लिहावयाची आहेत.

	गुण
१. संक्षिप्त टिप्पणी लिहा (कोणत्याही चार) :—	२०
(अ) पोलीस पाटलांची कर्तव्ये	
(ब) पोलीस पाटलांनी कर्तव्यात हयगय केल्याबद्दल शास्ती	
(क) पोलीस अधिकाऱ्यांची कर्तव्ये	
(ड) प्रतिष्ठंभ	
(इ) दखली अपराध व अदखलपात्र अपराध	
(फ) आयुक्त / जिल्हा दंडाधिकारी इ. यांचे टोळ्या पांगविण्याचे संदर्भातील अधिकार.	
२. शस्त्र अधिनियम, १९५९ मधील अपराध व शास्ती संदर्भातील विविध तरतुदींची चर्चा करा.	२०
३. पुरावा कायदा, १८७२ खाली कोणती तथ्ये शाबीत करण्याची आवश्यकता नाही.	१०

किंवा

प्राथमिक पुरावा व दुय्यम पुरावा म्हणजे काय ते स्पष्ट करा.

४. फौजदारी प्रक्रिया संहिता, १९७३ मधील समन्स नमुना व त्याची बजावणीच्या अनुषंगाने तरतुदी स्पष्ट करा. निगम निकाय व सोसायटी, सरकारी कर्मचारी व स्थानीय अधिकारितेबाहेर राहणारी व्यक्ती यांना समन्स कसे बजावले जाते ते स्पष्ट करा.	१५

५. पोलीस वॉरन्टशिवाय कधी अटक करू शकतात ? १०
६. ओळख परेड घेण्यासंदर्भातील कार्यपद्धतीचे विवेचन करा. १०

किंवा

वैद्यकीय अधिकारी, महसूल अधिकारी, कोषाधिकारी व अतिरिक्त आयुक्त, रेल्वे सुरक्षा यांना समन्स संदर्भातील फौजदारी नियमपुस्तिकेतील तरतुदीची चर्चा करा.

७. अल्प उत्पन्नधारक माजी सैनिक व त्यांच्या कुटुंबीयाना दिवाणी व फौजदारी प्रकरणांत मोफत कायदेविषयक सहाय्य पुरविण्यासंदर्भात कोणते नियम आहेत ? १५

MAHARASHTRA PUBLIC SERVICE COMMISSION

**DEPARTMENTAL EXAMINATION FOR SUPERNUMERARY ASSISTANT
COLLECTORS, PROBATIONARY DEPUTY COLLECTORS AND
PROBATIONARY TAHSILDARS / PROBATIONARY NAIB TAHSILDARS**

MUMBAI, WEDNESDAY, 24TH APRIL 2019

[TIME—10-00 A.M. TO 1-00 P.M.]

(FULL MARKS—100)

PAPER V

**THE MAHARASHTRA POLICE ACT,
THE MAHARASHTRA VILLAGE POLICE ACT,
CRIMINAL PROCEDURE CODE, 1973; ARMS ACT, 1959;
HIGH COURT CRIMINAL MANUAL, ETC.**

(With Books)

- N.B.*—(1) Candidate should not write roll number, any name (including his/her own), signature, address or any indication of his/her identity anywhere inside the answer book otherwise he/she will be penalised.
- (2) Candidates are expected to answer all the sub-questions of a question together, if sub-question of a question is attempted elsewhere (after leaving a few pages or after attempting another question) the later sub-question shall be overlooked.
- (3) Answers are to be written in one language only either in *Marathi* or in *English*.

	Marks
1. Write short notes on (any <i>four</i>) :—	20
(a) Duties of Police Patils	
(b) Penalties for neglect of duty etc. by Police Patils	
(c) Duties of Police Officer	
(d) Estoppel	
(e) Cognizable offence and Non-cognizable offence.	
(f) Powers of the Commissioner / District Magistrate etc. for dispersal of gangs and bodies of persons.	
2. Discuss various provisions about offence and penalties under the Arms Act, 1959.	20
3. Which facts need not be proved under the Evidence Act, 1872.	10

OR

Explain Primary Evidence and Secondary Evidence.

4. Discuss the provisions under the Code of Criminal Procedure, 1973 about summons with reference to form of summons and its service. Explain how the summons is served on Corporate bodies and Societies, Government Servant and person residing outside local jurisdiction.	15

[Turn over

5.	When police may arrest without warrant ?	10
6.	Discuss the procedure for holding of Identification Parade.	10

OR

Discuss provisions under the Criminal Manual about summons to Medical Officer, Revenue Officer, Treasury Officer and Additional Commissioner of Railway Safety.

7.	What are the rules for the grant of free legal assistance to low income ex-serviceman and their families in Civil and Criminal cases.	15
-

महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग

अधिसंख्य सहायक जिल्हाधिकारी, परिवीक्षाधीन उप जिल्हाधिकारी व परिवीक्षाधीन तहसीलदार / परिवीक्षाधीन नायब तहसीलदार यांच्याकरिता विभागीय परीक्षा

मुंबई, बुधवार, दिनांक २४ एप्रिल २०१९

[वेळ : दुपारी २-३० ते सायं. ५-३०]

(एकूण गुण-१००)

पेपर क्रमांक ६

बॉम्बे फायनान्शियल रुल्स, १९५९; महाराष्ट्र कॉन्टिन्जन्ट एक्सपेंडीचर रुल्स, १९६५; महाराष्ट्र बजेट मॅन्युअल, व्हॉल्युम-१; बॉम्बे सिव्हिल सर्व्हिसेस रुल्स, मॅन्युअल, इत्यादी (पुस्तकांसह)

सूचना.—(१) कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

- (२) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
- (३) पुस्तकातील मजकूर जसाच्या तसा उतरवल्यास गुण कमी दिले जातील.
- (४) उत्तराच्या पृष्ठार्थ प्राधिकार नमूद करणे आवश्यक आहे.
- (५) प्रत्येक प्रश्नाचे गुण समासात दर्शविलेले आहेत.
- (६) उत्तरपुस्तिकेच्या आतील भागात कोठेही उमेदवाराने बैठक क्रमांक, स्वतःचे किंवा इतरांचे नाव, पत्ता किंवा आपली ओळख देणारे चिन्ह नमूद करू नये अन्यथा तो शिक्षेस पात्र ठरेल.
- (७) उमेदवाराने प्रत्येक प्रश्नातील उपप्रश्नांची उत्तरे एकत्र सोडवावयाची आहेत. प्रश्नातील एक उपप्रश्न एकीकडे व दुसरा दुसरीकडे (काही पृष्ठे सोडून वा अन्य प्रश्न सोडवून तदनंतर) सोडवल्यास दुसरा दुर्लक्षित केला जाईल.
- (८) प्रश्नांची उत्तरे मराठी वा इंग्रजी एकाच भाषेत लिहावयाची आहेत.

१. टिपा लिहा (कोणत्याही चार) :-

- (अ) लेखानुदान
- (ब) राज्याचा एकत्रित निधी
- (क) वित्तीय औचित्याची तत्त्वे
- (ड) निवृत्तिवेतनाचे अंशराशीकरण
- (इ) संक्षिप्त देयक
- (फ) पुनर्विनियोजन.

२. (अ) आकस्मिक खर्च म्हणजे काय ? त्या संदर्भात नियंत्रक अधिकाऱ्याची जबाबदारी स्पष्ट करा. १०
- (ब) शासकीय कर्मचाऱ्यांना अनुज्ञेय असलेल्या रजांबाबत थोडक्यात लिहा. १०
३. महालेखाकार कार्यालयात भविष्य निर्वाह निधी लेखे ठेवण्याच्या कार्यपद्धती विशद करा. २०
४. शासकीय कर्मचाऱ्याने सादर करायचे मत्ता व दायित्वाचे विवरणपत्राच्या तरतुदी स्पष्ट करा. २०
५. किरकोळ शिक्षा व जबर शिक्षाचे प्रकार नमूद करून त्याबाबत काय तरतुदी आहेत ते सविस्तर लिहा. २०
६. (अ) शासकीय कर्मचाऱ्यांना देय असलेल्या विविध अग्रीमांची थोडक्यात माहिती द्या. १०
- (ब) जमानत ठेवीबाबत नियमातील तरतुदी स्पष्ट करा. १०
७. अर्थसंकल्पीय अंदाजाचा अचूकपणा आणण्यासाठी कोणत्या सूचना पाळाव्या लागतात ? २०

MAHARASHTRA PUBLIC SERVICE COMMISSION

**DEPARTMENTAL EXAMINATION FOR SUPERNUMERARY ASSISTANT
COLLECTORS, PROBATIONARY DEPUTY COLLECTORS AND
PROBATIONARY TAHSILDARS / PROBATIONARY NAIB TAHSILDARS**

MUMBAI, WEDNESDAY, 24TH APRIL 2019

[TIME—2-30 P.M. TO 5-30 P.M.]

(FULL MARKS—100)

PAPER VI

**BOMBAY FINANCIAL RULES, 1959 ;
MAHARASHTRA CONTINGENT EXPENDITURE RULES, 1965 ;
MAHARASHTRA BUDGET MANUAL, VOL-I ;
THE BOMBAY CIVIL SERVICES RULES, MANUAL, ETC.**

(With Books)

- N.B.*—(1) Answer any *five* questions.
 (2) All questions carry *equal* marks.
 (3) Indiscriminate copying of an authority will be discounted.
 (4) *Marks* for each question are indicated in the margin.
 (5) Quote authority in support of your answer.
 (6) Candidate should not write roll number, any name (including his/her own), signature, address or any indication of his/her identity anywhere inside the answer book otherwise he/she will be penalised.
 (7) Candidates are expected to answer all the sub-questions of a question together, if sub-question of a question is attempted elsewhere (after leaving a few pages or after attempting another question) the later sub-question shall be overlooked.
 (8) Answers are to be written in one language only either in *Marathi* or in *English*.

	Marks
1. Write short notes on (any <i>four</i>) :—	20
(a) Vote on account	
(b) Consolidate fund of state	
(c) Canons of financial propriety	
(d) Commutation of pension	
(e) Abstract Bill	
(f) Reappropriation.	
2. (a) What is Contingent Expenditure ? What is the responsibility of Controlling Officer in respect of Contingent Expenditure ?	10
(b) Write shortly on the different kinds of leave admissible to Government Servant.	10
3. Explain the procedure for maintaining General Provident Fund Account by the Accountant General.	20

4.	Explain the provisions in respect of statement of assets and liabilities to be submitted by Government Employee.	20
5.	Explain the types and provisions for minor and major penalties.	20
6.	(a) What are the types of advances admissible to Government Servants ?	10
	(b) Explain the provisions for Security Deposits.	10
7.	What are the instructions to be followed for preparing Budget Estimates ?	20
-